

Demnitate prin reformă în sistemul judiciar, în beneficiul cetățenilor

Atacurile publice și decredibilizarea justiției, precum și slăbirea acestui pilon important al statului de drept prin subfinanțarea cronică, sunt îndreptate împotriva cetățeanului însuși, care nu poate fi apărut împotriva abuzurilor de orice fel de către o justiție slabă, ci numai de către o justiție puternică și independentă.

Uniunea Națională a Judecătorilor din România consideră că sistemul judiciar are nevoie de o restructurare, care să se axeze în jurul următoarelor direcții de reformă:

- o asigurarea unui cadru legal coerent,
- o introducerea unor norme de procedură care să asigure celeritatea actului de justiție,
- o asigurarea unei legături coerente între nivelul instanțelor și complexitatea cauzelor care le revin spre soluționare, inclusiv prin introducerea unui filtru administrativ,
- o noi reguli de organizare judiciară, care să permită soluționarea unui număr rezonabil de cauze într-un interval de timp determinat.
- o un mod de administrare eficient, inclusiv de ordin financiar, care să asigure o marjă de autonomie și independență instanțelor.

Sistemul judiciar nu a beneficiat de nicio strategie privind direcții de acțiune sau măsuri pentru a asigura o funcționare eficientă, devenind subiect de campanie electorală al unei clase politice care nu dorește reformarea acestuia.

Lipsa acestei strategii se resimte în măsurile haotice ale Ministerului Justiției și Libertăților Cetățenești, inclusiv în ce privește plata sporului de risc și solicitare neuropsihică. Această situație trenează din martie 2008, moment de la care se impunea a se adopta o legislație coerentă, prin care acesta să fie legiferat ori să fie abrogat și să fie asigurată o indemnizație corespunzătoare responsabilității magistraților.

Încărcătura de dosare, lipsa de spațiu corespunzător, lipsa unui cadru legal stabil și coerent pentru soluționarea cauzelor, a unor reglementări pentru a degreva judecătoria de

cauzele ce trebuie soluționate administrativ, lăsând loc cauzelor complexe, în acțiunile legislativului și executivului de a arunca asupra puterii judecătorești blamul pentru încălcări ale Convenției Europene a Drepturilor Omului, în condițiile în care culpa nu aparține acestora, au determinat reacția magistraților.

Un judecător soluționează săptămânal un număr cuprins între 60 și 120 de dosare, aceasta însemnând o presiune inumană asupra acestuia.

Procedurile sunt reglementate de așa natură încât împiedică judecarea cu celeritate a majorității cauzelor, oricât de mult efort ar depune judecătorul pentru a le soluționa rapid. Volumul extrem de mare de muncă pe judecător duce la epuizare, lipsă de timp, act de justiție în detrimentul justițiabilului.

Mult așteptata modificare a normelor de procedură nu conferă magistraților siguranța rezolvării problemelor privind volumul de muncă și celeritatea actului de justiție, în condițiile în care nu există un studiu de impact cu privire la necesarul de resurse umane la nivelul fiecărei instanțe.

Condițiile reale de muncă într-o instanță se caracterizează prin: lipsă de personal, sedii insalubre, neigienizate, fără spațiu corespunzător, situația fiind cunoscută de autorități incapabile să gestioneze sumele alocate.

În contextul în care efortul uman și profesional al magistraților de a menține activitatea de judecată la un nivel european a crescut, dezinteresul celorlalte puteri a fost constant, iar prin atacuri directe împotriva statutului magistraților a fost influențată în mod negativ și total fals opinia publică.

Atacurile publice și decredibilizarea justiției sunt îndreptate împotriva cetățeanului însuși, care nu poate fi apărat împotriva abuzurilor de orice fel de către o justiție slabă, ci numai de către o justiție puternică și independentă.

Dată fiind această întreagă situație, Uniunea Națională a Judecătorilor din România aduce la cunoștința opiniei publice solicitările judecătorilor și invită pe reprezentanții puterii executive, în prezența reprezentanților judecătorilor, la tratative pe marginea acestora, în vederea stabilirii unei strategii clare privind sistemul judiciar.

PE TERMEN SCURT, JUDECĂTORII SOLICITĂ:

1. Elaborarea urgentă a unei strategii privind sistemul judiciar

2. Recunoașterea justiției drept domeniu strategic. Justiția este singurul domeniu supus mecanismului de cooperare și verificare al Comisiei Europene.

3. Alocarea imediată a sumelor reprezentând taxe judiciare de timbru de la bugetele locale la bugetul M.J.L.C., în vederea finanțării activității instanțelor - taxele de timbru și timbrul judiciar trebuie să revină ca sursă bugetară a justiției printr-o ordonanță de urgență emisă de Guvernul României. Asemenea este situația altor sume precum amenzile judiciare.

4. Verificarea imediată a modului de distribuire a resurselor financiare prin intermediul M.J.L.C. către autoritățile și instituțiile finanțate din acest buget.

5. Eliminarea acordării premiilor, stimulentele și procentelor legale din timbrul judiciar magistraților și personalului asimilat din M.J.L.C. și C.S.M. și utilizarea sumelor pentru finanțarea activității instanțelor.

6. Eliminarea sporului de conducere pe care îl primesc directorii din M.J.L.C. dacă sunt magistrați sau asimilați acestora.

7. Devansarea până la 01.01.2010 a plății tranșei restanțelor salariale stabilite pentru anul 2010 prin O.U.G. nr. 71/2009.

8. Înlăturarea discriminărilor produse în remunerarea magistraților, pentru drepturi stabilite pe viitor, în ce privește diverse sporuri și indemnizații, prin adoptarea urgentă a unor modificări legislative de substanță în materia salarizării magistraților.

ELEMENTE NECESAR A FI AVUTE ÎN VEDERE ÎN ELABORAREA STRATEGIEI PRIVIND SISTEMUL JUDICIAR

Pe termen mediu: 01.01.2010

1. Trecerea bugetului instanțelor judecătorești la I.C.C.J. Emiterea imediată a unei hotărâri de guvern prin care să se stabilească etapele necesare preluării bugetului de la M.J.L.C..

2. Constituirea unui buget propriu, neafat sub administrarea puterii executive. Criza financiară implică necesitatea stabilirii unor priorități în privința folosirii fondurilor publice, astfel încât justiției să i se acorde **un procent de 1% din PIB.** În prezent, Ministerului Turismului i-a fost alocat un procent *dublu* în raport de Ministerul Justiției.

2.1 Determinarea bugetului instanțelor și parchetelor, prin asocierea autorității judiciare la determinarea necesarului bugetar

2.2 Autonomia financiară a instanțelor: negocierea sumelor pentru justiție cu repartizarea pe instanțe, în funcție de o proiecție a numărului de dosare care vor fi soluționate de fiecare instanță (previziune realizată de conducerea respectivei instanțe).

3.3.1 Evaluarea volumului de muncă

3.2 Modificarea Regulamentului de ordine interioară al instanțelor, în vederea stabilirii unui management corect al ședinței de judecată și al dosarelor.

4. Reorganizarea instanțelor judecătorești pentru a răspunde nevoilor cetățenilor

o Redistribuirea posturilor rezultate din pensionări de la instanțele superioare (curți de apel, Înalta Curte de Casație și Justiție) către instanțele inferioare supraaglomerate (judecătorii, tribunale). O raționalizare a instanțelor se impune cu atât mai mult pe termen lung, spre a evita un colaps al sistemului judiciar, față de posibilele modificări ale Codurilor de procedură civilă și penală în materia competenței. Efectuarea unor studii de impact necesare în vederea aplicării noilor coduri de procedură civilă și penală.

o Personal auxiliar suficient, astfel încât un grefier să lucreze cu un singur judecător.

o **Un jurist-documentarist** cu rol de a asista judecătorul (căutarea de acte normative incidente cauzei, inclusiv practică, verificarea jurisprudenței, pregătirea draftului hotărârilor simple etc., după modelul law-clerks din sistemul anglo-saxon) sau suplimentarea numărului de dactilografi în instanțele cu volum mare de muncă.

o **Reconsiderarea politicii de resurse umane la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii și Ministerului Justiției și Libertăților Cetățenești**, constând în încadrarea cu statut permanent a posturilor cu specialiști în diferitele domenii de expertiză. **Reducerea schemelor de personal ale C.S.M. și M.J.L.C..**

o **Înlăturarea detașării judecătorilor la autorități publice, altele decât instanțele judecătorești și Institutul Național al Magistraturii: birourile electorale, Oficiul Registrului Comerțului etc.** Acestea s-au realizat în condiții lipsite de transparență, fără evaluarea necesarului de personal la instituțiile implicate și fără verificarea ariei de expertiză solicitată de instituția la care se face detașarea. Indiferent de domeniul de activitate, (statistică judiciară, resurse umane, informare publică, relații cu presa, planificare și execuție bugetară, elaborare strategii de dezvoltare, cooperare judiciară internațională), instituția detașării a transformat sistemul judiciar într-o veritabilă bază de resurse umane.

o **Interdicția prin lege a numirii ca magistrați a foștilor avocați în localitatea în care aceștia au profesat.** În condițiile existenței unor incompatibilități privind calitatea de avocat a foștilor magistrați, legiuitorul a “omis” includerea unor incompatibilități constând în interdicția numirii ca magistrați a foștilor avocați în localitatea în care aceștia au profesat. Este necesară introducerea unei reglementări în acest sens. În argumentarea acestei solicitări, trebuie avută în vedere expunerea de motive la Carta Europeană a Statutului Judecătorilor, în care se arată că “un avocat nu poate fi repartizat imediat ca judecător în orașul în care a profesat anterior ca avocat”, pe același considerent pentru care “un judecător nu poate fi repartizat la tribunalul dintr-un oraș al cărui primar este soț/soție, tată sau mamă al respectivei persoane”.

o **Reducerea cuantumului onorariilor pentru avocații din oficiu.** Spre exemplu, onorariul pentru un avocat din oficiu este același,

indiferent dacă dosarul se finalizează la primul termen sau nu. Onorariul pentru asistența juridică oferită în week-end este dublu față de cel normal, deși magistratul care participă în aceeași cauză nu beneficiază de niciun spor pentru aceeași rațiune.

Imobilizarea justiției în linii caracteristice funcției publice lipsește statul de liant necesar dezvoltării societății, raporturile juridice trebuind să beneficieze de o soluționare flexibilă, actuală, modernă și rapidă.

Pe termen lung: 01.01.2011

1. Măsurile de fluidizare a proceselor de judecată

1.1 Introducerea sistemelor alternative de soluționare a litigiilor, cu obligativitatea parcurgerii acestora, în cauze de o însemnătate redusă și susținerea financiară de către stat a costurilor pe care le implică, pentru a încuraja într-o primă fază parcurgerea de către părți a acestei proceduri, punerea efectivă în aplicare a reglementărilor legale privind medierea.

1.2 Simplificarea procedurilor și reconsiderarea căilor de atac, în raport de complexitatea cauzelor, cu stabilirea unui filtru de admisibilitate sau oportunitate, fără a fi încălcat dreptul la o cale efectivă de atac

1.3 Instituirea și în cauzele civile a obligației de plată a cheltuielilor de judecată avansate de stat, utilizarea cel puțin a unei părți din veniturile încasate la Registrul Comerțului pentru finanțarea activității instanțelor, mărirea taxelor judiciare de timbru acolo unde acestea sunt derizorii ori calcularea taxelor de timbru la valoare, acolo unde se impune, ex. partaj, mărirea taxelor pentru căile de atac.

1.4 Reorganizarea de urgență a corpului experților judiciari astfel încât judecătorii să beneficieze de servicii rapide, expertize de calitate și pertinente.

2. Elaborarea unei strategii privind ameliorarea condițiilor de muncă din cadrul instanțelor

a. Evaluarea situației tuturor sediilor de instanțe și parchete. Finalizarea și urgentarea lucrărilor finanțate prin programe derulate de Banca Mondială.

b. Desființarea instanțelor cu un volum de activitate sub 1500 dosare pe an.

c. Afișarea electronică a listei dosarelor și evidențierea cauzei care este în curs de soluționare și a celei care urmează pe un tablou în exteriorul sălilor de ședință pentru a descongiona sălile de judecată.

3. Obligativitatea consultării efective a C.S.M. și a asociațiilor profesionale ale magistraților în procesul formulării/elaborării politicilor publice în justiție și în materia adoptării de acte normative de interes pentru sistemul judiciar. O *consultare efectivă, iar nu formală*, prin reglementarea unor termene precise în care trebuie comunicate punctele de

vedere ori avizele (în cazul C.S.M.). Dacă într-adevăr se dorește consultarea C.S.M. sau a asociațiilor profesionale, este absolut necesar ca proiectul de act normativ să le fie comunicat acestora în termene utile, pentru a se putea prezenta puncte de vedere pertinente, și nu așa cum se practică, din păcate, în consultarea magistraților pe diferite aspecte administrative/organizatorice și nu numai, adică „de azi pe mâine”.

4. Reorganizarea categoriei personalului de specialitate juridica asimilat judecătorilor și procurorilor.

Uniunea Națională a Judecătorilor din România